

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
EVGENI TANČEV
prednesené 11. júla 2019¹

Vec C-447/18

**UB
proti
Generálnemu riaditeľovi Sociálnej poisťovne Bratislava**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovensko)]

„Rovnaké zaobchádzanie vo veciach sociálneho zabezpečenia – Diskriminácia na základe štátnej príslušnosti – Neexistencia migrácie pracovníka – Zmena členského štátu bydliska pracovníka v dôsledku zániku štátu – Právo členského štátu, ktoré podmieňuje nárok na príspevok k dôchodku za získanie medaily na olympijských hrách a iných medzinárodných majstrovstvách štátnou príslušnosťou – Český štátny príslušník s bydliskom na Slovensku“

1. Konanie vo veci samej predstavuje pre Súdny dvor príležitosť rozvinúť svoju judikatúru týkajúcu sa okolností, za ktorých sa príplatky k dávkam sociálneho zabezpečenia vyhradené pre štátnych príslušníkov členského štátu majú rozšíriť na všetkých štátnych príslušníkov EÚ s bydliskom v danom členskom štáte. Sporný príspevok v tomto konaní (ďalej len „príspevok“) sa udeľuje za získanie medaily na olympijských hrách a iných európskych a medzinárodných športových podujatiach.
2. Spor je nezvyčajný, pretože nevyplýva z výkonu práv na voľný pohyb osôb, ale zo skutočnosti, že z Československej socialistickej republiky sa pred pristúpením Českej republiky a Slovenskej republiky k Európskej únii 1. mája 2004 stali dva samostatné štáty. V dôsledku toho českého štátneho príslušníka s bydliskom na Slovensku, ktorý požaduje úhradu príspevku od slovenských úradov sociálneho zabezpečenia, nemožno považovať za *migrujúceho* pracovníka, keďže viac ako 50 rokov žije na území, ktoré je v súčasnosti nezávislý štát Slovensko.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pýta, či sa takáto osoba napriek tomu môže v záujme zabezpečenia uvedeného príspevku odvolávať na nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia² a na právo na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne výhody podľa článku 34 Charty?
4. Pokiaľ ide o túto otázku, dospel som k zápornej odpovedi z dôvodov, ktoré budú podrobne uvedené v časti IV.

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² Ú. v. EÚ L 166, 2004, s. 1; Mím. vyd. 05/005, s. 72; zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia a určuje sa obsah jeho príloh (Ú. v. EÚ L 284, 2009, s. 43).

I. Právny rámec

A. Právo Európskej únie

5. Článok 34 Charty základných práv Európskej únie má názov „Sociálne zabezpečenie a sociálna pomoc“. V jeho prvých dvoch odsekoch sa uvádza:

„1. Únia uznáva a rešpektuje právo na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne služby, ktorými sa zabezpečuje ochrana v prípade materstva, choroby, pracovných úrazov, závislosti alebo vysokého veku, ako aj v prípade straty zamestnania, podľa pravidiel ustanovených právom Únie a vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou.

2. Každý, kto má bydlisko alebo sa oprávnené pohybuje v rámci Európskej únie, má právo na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne výhody v súlade s právom Únie a vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou.“

6. V odôvodneniach 4 a 5 nariadenia č. 883/2004 sa uvádza:

„(4) je potrebné rešpektovať osobitné vlastnosti vnútroštátnych právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia a vypracovať iba systém koordinácie;

(5) je potrebné v rámci takejto koordinácie zaručiť v rámci rovnosti spoločenstva prístup pre dané osoby podľa rozličných vnútroštátnych právnych predpisov;“

7. V článku 1 nariadenia č. 883/2004 sa v písmene „w“ stanovuje:

„dôchodok“ sa vzťahuje nielen na dôchodky, ale tiež na paušálne dávky, ktoré ich môžu nahradiť a platby uskutočnené náhradou príspevkov a, s výhradou ustanovení hlavy III, valorizačné zvýšenia alebo doplnkové prídavky“.

8. Článok 3 nariadenia č. 883/2004 je nazvaný „Vecná pôsobnosť“ a v odsekoch 1, 3 a 5 stanovuje:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú týchto častí sociálneho zabezpečenia:

- a) nemocenské dávky;
- b) dávky v materstve a rovnocenné dávky v otcovstve;
- c) dávky v invalidite;
- d) dávky v starobe;
- e) pozostalostné dávky;
- f) dávky v súvislosti s pracovnými úrazmi a chorobami z povolania;
- g) podpora pri úmrtí;
- h) dávky v nezamestnanosti;
- i) preddôchodkové dávky;

j) rodinné dávky.

...

3. Toto nariadenie sa tiež uplatňuje na osobitné nepríspevkové peňažné dávky, na ktoré sa vzťahuje článok 70.

...

5. Toto nariadenie sa neuplatňuje na:

- a) sociálnu a zdravotnú pomoc alebo
- b) dávky, kde členský štát preberá zodpovednosť za škody spôsobené osobám a poskytuje im odškodnenie, napr. v súvislosti s obeťami vojny a vojenskej akcie alebo ich dôsledkov; obeťami trestných činov, atentátov alebo teroristických činov; obeťami škody zapríčinennej agentmi členských štátov počas plnenia ich povinností; alebo obeťami znevýhodňovaným[i] z politických alebo náboženských dôvodov alebo z dôvodov pôvodu.“

9. Článok 4 nariadenia č. 883/2004 má názov „Rovnosť zaobchádzania“. Stanovuje sa v ňom:

„Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, poberajú tie isté dávky a majú tie isté povinnosti podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek členského štátu ako štátni príslušníci daného členského štátu.“

10. Článok 5 má názov „Rovnocennosť zaobchádzania pri dávkach, príjmoch, faktoch alebo udalostiach“. Stanovuje sa v ňom:

„Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak a vzhľadom na osobitné vykonávacie ustanovenia, platí toto:

- a) ak podľa právnych predpisov príslušného členského štátu má poskytnutie dávok sociálneho zabezpečenia a iného príjmu určité právne účinky, príslušné ustanovenia takýchto právnych predpisov sa uplatňujú tiež na poskytnutie rovnocenných dávok získaných podľa právnych predpisov iného členského štátu, alebo na príjem získaný v inom členskom štáte;
- b) ak sú podľa právnych predpisov príslušného členského štátu právne účinky prisúdené výskytom určitých faktov alebo udalostí, takýto členský štát zohľadní podobné fakty alebo udalosti, ktoré sa vyskytli v ktoromkoľvek členskom štáte, ako keby sa stali na jeho vlastnom území.“

11. Článok 70 nariadenia č. 883/2004 má názov „Všeobecné ustanovenia“. Stanovuje sa v ňom:

„1. Tento článok sa vzťahuje na osobitné nepríspevkové peňažné dávky, ktoré sa poskytujú podľa právnych predpisov, ktorých osobný rozsah, ciele a/alebo podmienky na priznanie nároku majú znaky právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia podľa článku 3 ods. 1 ako aj v oblasti sociálnej pomoci.

2. Na účely tejto kapitoly ‚osobitné nepríspevkové peňažné dávky‘ sú dávky, ktoré:

a) sú určené:

- i) na poskytovanie doplnkového, náhradného alebo pridruženého krytia proti rizikám na ktoré sa vzťahujú časti sociálneho zabezpečenia uvedené v článku 3 ods. 1 a ktoré zaručujú daným osobám príjem na úrovni životného minima so zreteľom na hospodársku a sociálnu situáciu v danom členskom štáte;

alebo

- ii) len ako osobitná ochrana pre osoby so zdravotným postihnutím a sú úzko späté so sociálnym prostredím uvedenej osoby v danom členskom štáte,

a

- b) sú financované výhradne z povinných daní určených na krytie všeobecných verejných výdavkov a ktorých podmienky na poskytovanie a výpočet dávok nezávisia od akýchkoľvek príspevkov vo vzťahu k poberateľom dávok. Avšak dávky poskytnuté ako doplnok k príspevkovým dávkam sa nepovažujú z tohto jediného dôvodu za príspevkové dávky,

a

- c) ktoré sú uvedené v prílohe X.

3. Článok 7 a ostatné kapitoly tejto hlavy sa neuplatňujú na dávky uvedené v odseku 2 tohto článku.

4. Dávky uvedené v odseku 2 sa poskytujú výhradne v členskom štáte, v ktorom má daná osoba bydlisko a podľa právnych predpisov tohto štátu. Takéto dávky poskytuje inštitúcia miesta bydliska na vlastné náklady.“

B. Slovenské právo

12. V § 1 zákona č. 112/2015 Z. z. o príspevku športovému reprezentantovi a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej sa stanovuje:

„Tento zákon upravuje poskytovanie príspevku športovému reprezentantovi (ďalej len ‚príspevok‘) ako štátnej sociálnej dávky, ktorej účelom je finančne zabezpečiť športovca, ktorý ako športový reprezentant Československej republiky, Československej socialistickej republiky, Česko-slovenskej federatívnej republiky, Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky alebo Slovenskej republiky získal medailové ocenenie na olympijských hrách, paralympijských hrách, deaflympijských hrách, majstrovstvách sveta alebo na majstrovstvách Európy“.

13. V § 2 ods. 1 zákona č. 112/2015 v tom istom znení sa stanovuje:

„Fyzická osoba, ktorá

- a) získala ako športový reprezentant Československej republiky, Československej socialistickej republiky, Česko-slovenskej federatívnej republiky, Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky alebo Slovenskej republiky

1. zlatú medailu (1. miesto), striebornú medailu (2. miesto) alebo bronzovú medailu (3. miesto) na olympijských hrách, paralympijských hrách alebo na deaflympijských hrách,
 2. zlatú medailu (1. miesto), striebornú medailu (2. miesto) alebo bronzovú medailu (3. miesto) na majstrovstvách sveta, alebo zlatú medailu (1. miesto) na majstrovstvách Európy v športovej disciplíne zaradenej Medzinárodným olympijským výborom na olympijských hrách, Medzinárodným paralympijským výborom na paralympijských hrách alebo Medzinárodným výborom športu pre nepočujúcich na deaflympijských hrách, ktoré bezprostredne predchádzali majstrovstvám sveta alebo majstrovstvám Európy alebo ktoré sa konali v kalendárnom roku, v ktorom sa konali majstrovstvá sveta alebo majstrovstvá Európy,
- b) je občan Slovenskej republiky,
- c) má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky alebo je osobou podľa osobitného predpisu,
- d) nepoberá obdobný príspevok zo zahraničia,
- e) dovŕšila dôchodkový vek a
- f) uplatnila si nárok na dôchodkovú dávku podľa osobitných predpisov
- má nárok na príspevok.“

14. V § 3 zákona č. 112/2015 v tom istom znení sa stanovuje:

„Suma príspevku je rozdiel medzi sumou

- a) 750 eur a súčtom súm dôchodkových dávok podľa osobitných predpisov a obdobných dôchodkových dávok zo zahraničia, ak fyzická osoba získala
 1. zlatú medailu podľa § 2 ods. 1 písm. a) prvého bodu,
 2. zlatú medailu podľa § 2 ods. 1 písm. a) druhého bodu na majstrovstvách sveta alebo
- b) 600 eur a súčtom súm dôchodkových dávok podľa osobitných predpisov a obdobných dôchodkových dávok zo zahraničia, ak fyzická osoba získala
 1. striebornú medailu podľa § 2 ods. 1 písm. a) prvého bodu,
 2. striebornú medailu podľa § 2 ods. 1 písm. a) druhého bodu na majstrovstvách sveta alebo
- c) 500 eur a súčtom súm dôchodkových dávok podľa osobitných predpisov a obdobných dôchodkových dávok zo zahraničia, ak fyzická osoba získala
 1. bronzovú medailu podľa § 2 ods. 1 písm. a) prvého bodu,
 2. bronzovú medailu podľa § 2 ods. 1 písm. a) druhého bodu na majstrovstvách sveta alebo
 3. zlatú medailu podľa § 2 ods. 1 písm. a) druhého bodu na majstrovstvách Európy.“

II. Skutkový stav a prejudiciálna otázka

15. Podľa registra medailových ocenení, ktorý vedie Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, UB (ďalej len „žalobca“), český štátny príslušník, získal zlatú medailu na majstrovstvách Európy v ľadovom hokeji a striebornú medailu na majstrovstvách sveta v ľadovom hokeji, obidve v roku 1971. Dňa 17. decembra 2015 sa obrátil na slovenské úrady sociálneho zabezpečenia, pred ktorými sa dovoľával svojho práva na sporný príspevok.

16. Na základe § 2 ods. 1 písm. b) zákona č. 112/2015 bola jeho žiadosť zamietnutá z dôvodu jeho českej štátnej príslušnosti. V konaní pred Krajským súdom v Košiciach žalobca, odvolávajúc sa na právo EÚ, tvrdil, že slovenské právne predpisy ho diskriminujú na základe štátnej príslušnosti. Poukázal aj na to, že sa nezohľadnila skutočnosť, že v Slovenskej republike žije už 52 rokov.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky („vnútroštátny súd“) na základe dokumentácie týkajúcej sa legislatívneho procesu uviedol, že vláda Slovenskej republiky na svojom zasadnutí 22. apríla 2015 prerokovala návrh zákona o príspevku športovému reprezentantovi a dospel k záveru, že napríklad v § 2 ods. 1 písm. b) vláda usúdila, že je „nevyhnutné stanoviť v odseku 1 písm. b) toto znenie: ‚b) je občan členského štátu Európskej únie, občan štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore alebo švajčiarsky občan‘“. V navrhovanom zákone sa považovalo za potrebné odvolať sa na právne predpisy EÚ týkajúce sa koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia.

18. Na návrh niektorých poslancov Národnej rady Slovenskej republiky („zákonodarný orgán“) bol však návrh zákona o príspevku športovému reprezentantovi zmenený tak, že v § 2 sa slová „členského štátu Európskej únie“ nahradili slovami „Slovenskej republiky“.

19. Takto navrhovaná zmena bola odôvodnená tým, že príspevok predstavuje štátnu sociálnu dávku, ktorá nie je dôchodkovou dávkou a ktorej účelom je prispieť k finančnému zabezpečeniu vrcholových športových reprezentantov, ktorí ako občania Slovenskej republiky reprezentovali Slovenskú republiku alebo jej právnych predchodcov, a keďže cieľom navrhovaného zákona nebolo zaručiť finančné zabezpečenie športových reprezentantov, ktorí reprezentovali štát, ale boli občanmi iných štátov, bolo navrhnuté, aby sa ako jedna z podmienok na vznik nároku na príspevok stanovilo občianstvo Slovenskej republiky.

20. Návrh zákona o príspevku športovým reprezentantom bol zákonodarným orgánom napokon schválený spolu s Doložkou o zlučiteľnosti navrhovaného zákona s právom EÚ, podľa ktorej bol stupeň zlučiteľnosti ohodnotený ako „úplný“, keďže ani primárne, ani sekundárne, či terciárne právo EÚ sa na návrh zákona údajne nevzťahuje.

21. Pri formulovaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania na základe Charty vnútroštátny súd v návrhu na začatie prejudiciálneho konania uviedol, že si je vedomý, že Súdny dvor overí dodržiavanie rozsahu Charty vzhľadom na jej článok 51 ods. 1, podľa ktorého sú ustanovenia Charty určené pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie.³

22. Preto vnútroštátny súd zdôrazňuje, že nepožaduje samoučelný výklad práv na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálnu pomoc, ktoré sú zakotvené v článku 34 Charty, ale poukazuje na vyššie uvedený základ sporu v konaní pred vnútroštátnym súdom, v ktorom sa musí rozhodnúť o zákonnosti postupu orgánu verejnej správy.

³ Rozsudok z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105), a uznesenie z 28. novembra 2013, Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio (C-258/13, EU:C:2013:810).

23. Podľa mienky vnútroštátneho súdu príspevok športovým reprezentantom nemá iba charakter štátnej sociálnej dávky, ako bolo uvedené v dokumentoch počas legislatívneho procesu. Z jednotlivých vyššie uvedených ustanovení zákona č. 112/2015 vyplýva, že sa vypláca súbežne a pravidelne s dôchodkovou dávkou s tým cieľom, aby bola výška dôchodkovej dávky dorovnaná na úroveň 750 EUR [podľa písm. a)], na úroveň 600 EUR [podľa písm. b)] alebo na úroveň 500 EUR [podľa písm. c)].

24. Ďalej je jednoznačné, že žalobca ako športový reprezentant v kolektívnom športe sa ocitol v nerovnakom postavení so svojimi spoluhráčmi iba z toho dôvodu, že na rozdiel od nich nie je slovenským občanom, hoci prispel aj on svojím športovým úsilím a schopnosťami ku kolektívnemu výsledku štátnej reprezentácie.

25. Vnútroštátny súd uvádza, že pred rozhodnutím o položení prejudiciálnej otázky sa podrobne oboznámil s rozsudkami Súdneho dvora Európskej únie v obdobných veciach, a to s rozsudkom z 22. júna 2011, Landtová⁴, zo 16. septembra 2015, Komisia/Slovenská republika⁵, týkajúcimi sa vianočných príspevkov, a Komisia/Slovenská republika⁶, C-433/13, ale dospel k záveru, že tieto rozsudky sa nedajú uplatniť na prejednávanú vec.

26. Vnútroštátny súd preto prerušil konanie a položil Súdnemu dvoru v návrhu na začatie prejudiciálneho konania túto otázku:

„Je možné článok 1 písm. w), článok 4 a článok 5 [nariadenia č. 883/2004] v spojení s právom na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne výhody, ktoré je zakotvené v článku 34 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie, za okolností, ktoré sú vo veci samej, vykladať tak, že bránia uplatneniu vnútroštátneho pravidla, podľa ktorého slovenská inštitúcia sociálneho zabezpečenia hodnotí pri nároku na príspevok športovému reprezentantovi k starobnému dôchodku dávku ako základnú podmienku štátnu príslušnosť žiadateľa, aj keď iná zákonná podmienka, t. j. štátna reprezentácia právnych predchodcov vrátane aj Československej socialistickej republiky, je naďalej súčasťou vnútroštátneho predpisu?“

27. Česká republika, Slovenská republika a Európska komisia predložili Súdnemu dvoru svoje písomné pripomienky. Všetky tri strany sa zúčastnili na pojednávaní, ktoré sa konalo 7. mája 2019.

III. Zhrnutie písomných pripomienok

28. Česká republika tvrdí, že sporný príspevok patrí bezpochyby do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 883/2004. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora predstavuje platba dávku sociálneho zabezpečenia len vtedy, ak sa uskutočňuje bez akéhokoľvek individuálneho alebo diskrečného posúdenia osobných potrieb príjemcov, na základe zákonom vymedzenej situácie a ak je spojená s jedným z rizík uvedených v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 883/2004.⁷

29. Po prvé, príspevok predstavuje nárok podľa slovenského práva. Nie je to preto dobrovoľný príspevok, ale skôr povinná dávka. Po druhé, automaticky sa vypláca tým, ktorí spĺňajú objektívne kritériá, ktorými sú reprezentovanie Slovenska alebo štátu, ktorý je jeho predchodcom, na vymedzených medzinárodných športových podujatiach. V dôsledku toho neexistuje právomoc individuálneho posúdenia alebo diskrečná právomoc, pričom príslušný orgán nezohľadňuje potreby

4 Rozsudok C-399/09, EU:C:2011:415.

5 Rozsudok C-361/13, EU:C:2015:601.

6 Rozsudok zo 16. septembra 2015 (C-433/13, EU:C:2015:602).

7 V tejto súvislosti sa Česká republika opiera o rozsudky zo 16. júla 1992, Hughes (C-78/91, EU:C:1992:331, bod 15), a zo 16. septembra 2015, Komisia/Slovenská republika (C-433/13, EU:C:2015:602, bod 71). Účel a podmienky priznania sú rozhodujúce, a nie kvalifikácia, ktorú stanovil členský štát. Pozri rozsudky zo 16. júla 1992, Hughes (C-78/91, EU:C:1992:331, bod 14); z 10. októbra 1996, Zachow (C-245/94 a C-312/94, EU:C:1996:379, bod 17), a zo 16. septembra 2015, Komisia/Slovenská republika (C-433/13, EU:C:2015:602, bod 70).

žiadateľa. Po tretie, príspevok je doplnkom k starobného dôchodku, keďže sa vypláca pravidelne a súbežne so starobným dôchodkom. Ide teda o dôchodok v zmysle článku 1 písm. w) nariadenia č. 883/2004, ktorý sa vzťahuje aj na príplatky k dôchodku.⁸ Podľa judikatúry Súdneho dvora je príspevok dávkou v starobe v zmysle článku 3 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 883/2004.⁹ Skutočnosť, že vyplatený príspevok nezávisí od výšky vyplatenej mzdy alebo doby dosiahnutého poistenia, nie je v rozpore s týmto posúdením.¹⁰

30. Článok 4 nariadenia č. 883/2004 preto vylučuje podriadenie úhrady príspevku podmienke štátnej príslušnosti. Rozhodujúcim prvkom na priznanie príspevku je skutočnosť, či dotknutá osoba reprezentovala daný štát alebo jeho predchodcov a dosiahla požadované výsledky, a nie to, či je táto osoba občanom daného členského štátu.

31. Slovenská republika spochybňuje tento výklad práva EÚ. Poukazuje na to, že pôvodne sa predpokladalo, že Česká a Slovenská republika budú pristupovať k spornému príspevku koordinovane, pričom obe krajiny by ho platili rezidentom, ktorí reprezentovali Československú republiku na vymedzených medzinárodných športových podujatiach, či už sú Čechmi alebo Slovákmi, a za predpokladu, že by to nevedlo k dvojitej platbe. Z tohto dôvodu Slovenská republika najskôr nenavrholo obmedzenie vyplácania príspevku len slovenským štátnym príslušníkom. Urobila tak až vtedy, keď Česká republika neprijala zákon, ktorým by rozšírila vyplácanie príspevku aj slovenským štátnym príslušníkom s bydliskom v Českej republike. Ak by teda Slovensko muselo zmeniť zákon, vyplácalo by príspevok slovenským štátnym príslušníkom s bydliskom v Českej republike aj na Slovensku, ako aj českým štátnym príslušníkom s bydliskom na Slovensku.

32. Slovenská republika tvrdí, že sporný príspevok nepredstavuje dávku sociálneho zabezpečenia podľa nariadenia č. 883/2004 ani nespadá pod osobitné nepríspevkové dávky podľa článku 3 ods. 3 a článku 70 toho istého nariadenia.

33. Pokiaľ ide o prvú situáciu, je to určené podstatnými znakmi dávky, najmä jej účelom a podmienkami priznania. Nepatrí ani do jedného z rizík vymenovaných v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 883/2004.¹¹ Nie je to ani dôchodková dávka podľa judikatúry Súdneho dvora.¹² Príspevok sa vypláca nezávisle od dôchodkových dávok. Vypláca sa, aj keď bývalý športovec alebo športovkyňa nepoberajú žiadny dôchodok. Nevypláca sa, keď dôchodkové dávky prekročia určitý limit.¹³ Príspevok sa nevypláca ani z tých istých zdrojov ako starobný dôchodok. Vypláca ho priamo štát. Príspevok nemá ani uspokojovať potreby príjemcov.¹⁴ Jeho cieľom je okrem iného skôr odmeniť vrcholových športovcov za ich úspechy a povzbudiť mladých športovcov. Vyplatená suma nie je určená ani výškou odvodov, ani dobou poistenia.¹⁵

34. Pokiaľ ide o osobitné nepríspevkové dávky podľa článku 3 ods. 3 a článku 70 nariadenia č. 883/2004, Slovenská republika poukazuje na to, že tento príspevok nepatrí ani do jedného z rizík uvedených v článku 3 ods. 1. Jeho cieľom nie je ani zaručiť minimálnu výšku dávok na základné životné potreby. Nepatrí ani do dávky pre osoby so zdravotným postihnutím podľa článku 70 ods. 2 písm. a) a nepredstavuje ani príspevok uvedený v prílohe X k nariadeniu č. 883/2004, ako sa to vyžaduje v zmysle článku 70 ods. 2 písm. c).

8 V tejto súvislosti sa Česká republika opiera o rozsudok z 20. januára 2005, Noteboom (C-101/04, EU:C:2005:51, bod 27).

9 Česká republika sa opiera o rozsudok z 30. mája 2018, Czerwinski (C-517/16, EU:C:2018:350, bod 45).

10 Tu sa Česká republika opiera o rozsudok z 20. januára 2005, Noteboom (C-101/04, EU:C:2005:51, bod 29).

11 Slovenská republika odkazuje na rozsudok z 25. júla 2018, A (Pomoc pre osobu so zdravotným postihnutím) (C-679/16, EU:C:2018:601, body 32 a 33).

12 Slovenská republika odkazuje na rozsudok zo 16. septembra 2015, Komisia/Slovenská republika (C-361/13, EU:C:2015:601, bod 56).

13 Slovenská republika sa opiera o rozsudky z 20. januára 2005, Noteboom (C-101/04, EU:C:2005:51, bod 27), a zo 16. septembra 2015, Komisia/Slovenská republika (C-361/13, EU:C:2015:601, bod 56).

14 Slovenská republika sa opiera o rozsudky z 5. júla 1983, Valentini (171/82, EU:C:1983:189, bod 14), a zo 16. septembra 2015, Komisia/Slovenská republika (C-361/13, EU:C:2015:601, bod 55).

15 Rozsudok z 5. júla 1983, Valentini (171/82, EU:C:1983:189, bod 14).

35. Pokiaľ ide o článok 34 Charty, ani tento článok nemení stanovisko Slovenskej republiky. Predmetný príspevok nepatrí do pôsobnosti práva EÚ.¹⁶

36. Komisia poukazuje na to, že sporný príspevok sa v skutočnosti uplatňuje len na osoby, ktoré dosiahli vek odchodu do dôchodku a ktoré požiadali o starobný dôchodok. Skutočnosť, že ide o doplnkovú platbu, nebráni tomu, aby predstavovala starobný dôchodok podľa nariadenia č. 883/2004.¹⁷ Komisia však zároveň nie je presvedčená, či tento príspevok patrí do pôsobnosti nariadenia č. 883/2004. Je to príspevok, ktorým sa odmeňujú výnimočné úspechy za reprezentáciu krajiny a platí sa len malému okruhu ľudí. Komisia preto dospela k záveru, že predmetný príspevok nepatrí do pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, ale je potrebné preskúmať, či spadá do pôsobnosti nariadenia (EÚ) č. 492/2011¹⁸ a ustanovení ZFEÚ.

37. Komisia však dospela k záveru, že nie je potrebné rozhodnúť, či je príspevok sociálnou výhodou podľa článku 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011,¹⁹ pretože je možné odpovedať na prejudiciálnu otázku na základe primárneho práva ZFEÚ.

38. V tejto súvislosti Komisia odkazuje na článok 18 ZFEÚ a na rozsudok Súdneho dvora vo veci Tas-Hagen a Tas²⁰, ktorý podľa jej tvrdenia umožňuje odvolateľovi, aby sa dovoľával svojho štatútu pracovníka podľa článku 45 ZFEÚ.

IV. Analýza

39. Príspevok nespadá pod nariadenie č. 883/2004 ani pod nariadenie č. 492/2011, ani pod primárne právo EÚ o slobode pohybu, ktoré uvádza Komisia.²¹ Nejde teda o uplatnenie článku 34 Charty, pretože situácia vo veci samej nie je „upravená“ právom EÚ.²²

40. Pokiaľ ide o nariadenie č. 883/2004, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že „rozdiel medzi dávkami, ktoré patria do pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, a dávkami vylúčenými z jeho pôsobnosti spočíva v podstate v znakoch, ktoré tvoria každú dávku, najmä v účele takejto dávky a podmienkach jej priznania, a nie v tom, či vnútroštátna právna úprava v oblasti dávok sociálneho zabezpečenia túto dávku určitým spôsobom kvalifikuje“²³. V každom prípade na to, aby vnútroštátna právna úprava patrila do pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, musí sa vzťahovať na jedno z rizík výslovne vymenovaných v článku 3 ods. 1 uvedeného nariadenia.²⁴

41. Sporný príspevok v prejednávanej veci sa nevzťahuje ani na jedno z rizík výslovne vymenovaných v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 (uvedených vyššie v bode 8). Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že dávku možno považovať za dávku sociálneho zabezpečenia jednak, pokiaľ je príjmom priznávaná bez akéhokoľvek individuálneho a diskrečného posúdenia ich osobných potrieb na základe zákonom stanovenej situácie, a jednak, ak sa vzťahuje na jedno z rizík výslovne

16 Slovenská republika odkazuje na rozsudok zo 16. septembra 2004, Baldinger (C-386/02, EU:C:2004:535).

17 Komisia odkazuje na rozsudky z 20. januára 2005, Noteboom (C-101/04, EU:C:2005:51, body 25 až 29); zo 16. septembra 2015, Komisia/Slovenská republika (C-361/13, EU:C:2015:601, bod 55), a z 30. mája 2018, Czerwiński (C-517/16, EU:C:2018:350, body 33 a 34 a citovaná judikatúra).

18 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie (Ú. v. EÚ L 141, 2011, s. 1).

19 Komisia odkazuje na rozsudky z 31. mája 1979, Even a ONPTS (207/78, EU:C:1979:144); z 27. septembra 1988, Matteucci (235/87, EU:C:1988:460, bod 16), a zo 16. septembra 2004, Baldinger (C-386/02, EU:C:2004:535, body 17 až 19).

20 Rozsudok z 26. októbra 2016 (C-192/05, EU:C:2006:676, body 16, 30 a výrok).

21 Situácia vo veci samej sa teda zásadne odlišuje od situácie, ktorú Súdny dvor skúmal vo svojom rozsudku z 22. júna 2011, Landtová (C-399/09, EU:C:2011:415).

22 Pozri rozsudok z 8. mája 2019, PI (C-230/18, EU:C:2019:383, bod 63).

23 Rozsudky z 30. mája 2018, Czerwiński (C-517/16, EU:C:2018:350, bod 33 a citovaná judikatúra), a z 25. júla 2018, A (Pomoc pre osobu so zdravotným postihnutím) (C-679/16, EU:C:2018:601, bod 31).

24 Rozsudok z 30. mája 2018, Czerwiński (C-517/16, EU:C:2018:350, bod 34 a citovaná judikatúra).

vymenovaných v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 883/2004.²⁵ Príspevok je skôr odmena za výkon na medzinárodných športových podujatiach a za reprezentáciu štátu. Skutočnosť, že sa v praxi vypláca ľuďom, ktorí dosiahli vek odchodu do dôchodku, nie je dostatočná na to, aby tento príspevok spadol do dávok v starobe podľa článku 3 ods. 1. Ako na pojednávaní vysvetlil zástupca Slovenskej republiky, príspevok je viazaný len na poberateľov starobného dôchodku, ktorí poberajú maximálne dávky stanovené zákonom členského štátu, takže pre týchto ľudí sa poberaná suma musí znížiť. Nárok na príspevok nemá žiadnu zákonnú súvislosť s poberaním dôchodku.

42. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora treba na účely určenia, či možno príspevok kvalifikovať ako „dávku v starobe“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 883/2004, a teda ako dávku sociálneho zabezpečenia, preskúmať podstatné znaky tohto príspevku, najmä jeho účel a podmienky priznania.²⁶

43. Sporný príspevok sa priznáva osobám, ktoré podali vrcholový výkon na medzinárodných športových podujatiach. Má byť odmenou za takýto výkon a má povzbudiť mladých športovcov. Z toho teda vyvodzujem, že tento príspevok sa viac podobá na vianočný príspevok, o ktorom Súdny dvor rozhodoval vo veci Komisia/Slovenská republika,²⁷ a rozhodol, že nepredstavuje dávku v starobe podľa článku 3 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 883/2004, než na príspevok na dovolenku vyplácaný výlučne osobám, ktoré majú nárok na starobný dôchodok alebo pozostalostný dôchodok, a sú financované z tých istých zdrojov ako dôchodok v rozhodnutí Súdneho dvora vo veci Noteboom,²⁸ a ktorý podľa rozhodnutia je dávkou v starobe.²⁹ Príspevok sa v prejednávanej veci nevypláca z tých istých finančných prostriedkov ako dôchodky, ale je skôr financovaný priamo štátom, a ako je vysvetlené vyššie v texte, nemá žiadnu súvislosť s dôchodkovým systémom okrem zníženia pre bývalých športovcov, ktorí poberajú najvyšší starobný dôchodok podľa slovenského práva.

44. Hoci uznávam, že vo veci Komisia/Slovenská republika sa dávka vyplácala veľkej skupine príjemcov a sporný príspevok vo veci samej sa týka iba malej skupiny, úzky počet príjemcov spojený s výkonom na špičkových športových podujatiach slúži len na zdôraznenie rozdielu medzi ním a príplatkami k starobnému dôchodku.

45. Pokiaľ ide o osobitné nepríspevkové dávky podľa článku 3 ods. 3 a článku 70 nariadenia č. 883/2004, súhlasím s tvrdením Slovenskej republiky v bode 34 vyššie, že nie je možné podriaďiť sporný príspevok článku 70. Pripomínam, že v článku 3 ods. 5 písm. a) sa výslovne vylučuje „sociálna pomoc“ z pôsobnosti nariadenia č. 883/2004³⁰ a že článok 70 ods. 2 písm. a) bod i) nariadenia č. 883/2004 odkazuje späť na oblasti sociálneho zabezpečenia uvedené v článku 3 ods. 1, pričom musí ísť o poskytovanie doplnkového, náhradného alebo pridruženého krytia proti rizikám uvedeným v článku 3 ods. 1.³¹ Ako bolo vysvetlené v bode 41 vyššie, dospel som k záveru, že sporný príspevok sa netýka žiadnej z kategórií uvedených v danom ustanovení, ale je skôr osobitnou odmenou za vynikajúce športové výsledky. Príspevok nie je uvedený v prílohe X nariadenia č. 883/2004 a jeho cieľom nie je zaručiť minimálnu výšku dávok na základné životné potreby.

25 Rozsudok zo 14. marca 2019, Dreyer (C-372/18, EU:C:2019:206, bod 32 a citovaná judikatúra).

26 Rozsudok zo 16. septembra 2015, Komisia/Slovenská republika (C-361/13, EU:C:2015:601, bod 54).

27 Rozsudok zo 16. septembra 2015, Komisia/Slovenská republika (C-361/13, EU:C:2015:601).

28 Rozsudok z 20. januára 2005 (C-101/04, EU:C:2005:51, bod 27).

29 Podľa článku 4 ods. 1 písm. c) nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 149, 1971, s. 2; Mím. vyd. 05/001, s. 35), zmeneného nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1; Mím. vyd. 05/003, s. 3) a nariadením Rady (ES) č. 1606/98 z 29. júna 1998 (Ú. v. ES L 209, 1998, s. 1; Mím. vyd. 05/003, s. 308). Toto ustanovenie bolo zrušené článkom 90 nariadenia č. 883/2004.

30 Pozri napríklad rozsudok z 27. marca 1985, Hoeckx (249/83, EU:C:1985:139, body 11, 12 a 14).

31 Pozri napríklad rozsudok z 29. apríla 2004, Skalka (C-160/02, EU:C:2004:269), v ktorom išlo o „osobitnú nepríspevkovú dávku“, pretože zvyšovala dôchodok.

46. Príspevok nespadá ani do pôsobnosti článku 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011 ako „sociálna výhoda“, ktorej základné vlastnosti vylučujú dávky spojené so službou štátu. Systém vnútroštátneho uznávania nemôže spadať pod článok 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011.³² Okrem toho nevyplatenie príspevku českému štátnemu príslušníkovi s bydliskom na Slovensku nie je v súlade len s uľahčením mobility pracovníkov³³, a to vzhľadom na malý počet pracovníkov EÚ, konkrétne českých štátnych príslušníkov, ktorí reprezentovali bývalú Československú republiku a ktorí sa chcú presťahovať z Českej republiky do Slovenskej republiky.

47. Inými slovami, nevyplatenie príspevku inej osobe než slovenským štátnym príslušníkom neprináša žiadne celkové ani hromadné odrádzanie v rámci EÚ od snahy pracovať na Slovensku,³⁴ ktoré by vyplývalo z odmietnutia slovenských úradov vyplácať príspevok českým štátnym príslušníkom, hoci ako bolo vysvetlené v písomných pripomienkach slovenskej vlády a ako uviedol jej zástupca na pojednávaní, pred prijatím zákona, o ktorý ide v konaní vo veci samej, sa medzi týmito dvoma členskými štátmi uskutočnili rokovania, pričom sa predpokladala koordinovaná reakcia, v ktorej by obidve krajiny vyplácali sporný príspevok svojim vlastným štátnym príslušníkom bez ohľadu na ich bydlisko.

48. Napokon odvolávanie sa Komisie na rozhodnutie Súdneho dvora vo veci Tas-Hagen nie je namieste. V uvedenej veci na odmietnutie holandskej vlády vyplácať svojim vlastným štátnym príslušníkom príspevok priznaný touto vládou civilným obetiam vojny z dôvodu ich bydliska v Španielsku sa vzťahoval zákaz diskriminácie na základe štátnej príslušnosti podľa článku 18 ES, pričom to nepredstavovalo čisto vnútornú situáciu, a to práve preto, že dotknuté osoby si uplatnili svoje právo na voľný pohyb tým, že odišli žiť do Španielska, čo bol iný členský štát ako štát, ktorého boli štátnymi príslušníkmi.³⁵ Súdny dvor dospel k záveru, že „keďže mal výkon práva uznaného právnym poriadkom Spoločenstva zo strany pani Tasovej-Hagenovej a pána Tasa vplyv na vznik ich nároku na dávku podľa vnútroštátnej právnej úpravy, nemožno takúto situáciu považovať za čisto vnútornú situáciu, ktorá nijako nesúvisí s právom Spoločenstva“³⁶.

49. Je však nesporné, že odvolateľ si nikdy neuplatnil svoje práva na voľný pohyb podľa článku 45 ZFEÚ. Hoci rozhodnutie Súdneho dvora vo veci Tas-Hagen by bolo primerané v spore medzi českým štátnym príslušníkom a českými úradmi sociálneho zabezpečenia v prípade, že by bolo zamietnuté vyplácanie dávky z dôvodu uplatnenia práva českým štátnym príslušníkom na voľný pohyb tým, že si zvolil svoje bydlisko v inom členskom štáte ako v Českej republike, a to vrátane Slovenskej republiky, tieto skutkové okolnosti nie sú predmetom vo veci samej. Rámec konania vo veci samej spočíva v tom, že český štátny príslušník si nikdy neuplatňoval práva na voľný pohyb v členskom štáte bydliska, teda v Slovenskej republike, v ktorom mal od vstupu tohto členského štátu do Európskej únie vždy bydlisko.

50. Spor nepatrí do vecnej pôsobnosti práva EÚ, takže článok 34 Charty sa neuplatňuje.

32 Rozsudok z 31. mája 1979, Even a ONPTS (207/78, EU:C:1979:144, body 23 a 24). Pozri tiež rozsudok zo 16. septembra 2004, Baldinger (C-386/02, EU:C:2004:535, body 17 a 19).

33 Rozsudok z 27. marca 1985, Hoeckx (249/83, EU:C:1985:139, bod 20).

34 Pozri situáciu, ktorú Súdny dvor skúmal v rozsudku z 10. marca 1993, Komisia/Luxembursko (C-111/91, EU:C:1993:92), o predpísaných lehotách pobytu v Luxembursku pred vyplatením príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku v materstve. Malo to vplyv na všetky ženy so štátnou príslušnosťou v EÚ.

35 Rozsudok z 26. októbra 2006, Tas-Hagen a Tas (C-192/05, EU:C:2006:676, bod 25).

36 Tamže (bod 28).

V. Návrh

51. Preto navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Najvyšší súd Slovenskej republiky, takto:

Článok 1 písm. w), článok 4 a článok 5 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v spojení s právom na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne výhody, ktoré je zakotvené v článku 34 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie, nie je možné za okolností, ktoré sú vo veci samej, vykladať tak, že bránia uplatneniu vnútroštátneho pravidla, podľa ktorého slovenská inštitúcia sociálneho zabezpečenia hodnotí pri nároku na príspevok športovému reprezentantovi k starobnému dôchodku ako základnú podmienku štátnu príslušnosť žiadateľa, aj keď iná zákonná podmienka, t. j. štátna reprezentácia právnych predchodcov vrátane aj Československej socialistickej republiky, je naďalej súčasťou vnútroštátneho predpisu.